

Teater som sprogstøtte og kulturformidling

AF ANJA NIELSEN

Skuespiller, seminarlærer og koordinator for Danmarks Dramalærerforenings Netværk Sjælland
Anjaunderviser@hotmail.com

At have et sprog er forudsætningen for at kunne deltage ligeværdigt i undervisningen og samværet med andre børn. Du taler med andet end ord, og du lytter med mere end dine ører.

Århus har teater og pædagoger fundet sammen i et projekt, der arbejder med at udvikle tosprogede børns danskfærdigheder. I arbejdet med sprogkasser og dramatik har børnene brug for alle sanser, og det fremmer tilegnelsen af sprog. Du kan læse mere om projektet på hjemmesiden: www.kulissen.dk. Inden for skoleområdet er det kun sjældent, der er penge til at inddrage eksterne samarbejdspartnere. Jeg synes alligevel, jeg vil give idéen videre, for den er god.

TEATRET LEVER FORTÆLLINGEN

Danskfærdigheder handler ikke alene om at have et tilstrækkeligt udvidet glose-

apparat og en fremragende udtale. Færdigheder i dansk handler også om at forstå, hvad der ligger bag det, der bliver sagt. F.eks. skal et barn med dansk som andet sprog have et ordforråd på et vist niveau, før hun kan læse en bog, som indholdsmæssigt er svarende til udviklingstrin, hun i øvrigt befinder sig på. Selv hvis barnet kender ordene, skal hun måske bruge så mange kræfter på selve afkodningen, at historien går tabt. Der er simpelthen ikke kræfter til at tænke over sammenhængen og betydningen. Anderledes er det, hvis man ser en teaterforestilling. Her hjælper skuespillerens kropslige gestaltning af fortællingen barnets

oplevelse af ordenes betydning på vej. Barnet får et udtryk foræret – og en gestus, en handling, en stemning.

Hvor barnet ikke forstår ordene, forstår hun måske mimikken og fornemmer stemningen. Pludselig kan hun lytte med mere end sine ører. Det er lettere at sætte sig i figurens sted, fordi ordene bliver levet. Rammerne er tæt på barnets virkelighed, for teater som æstetisk udtryk har nemlig mange paralleller til børns leg. F.eks. er teatrets rum ikke ulig legens rum; et sted, hvor fiktive ting er virkelige, og hvor særligt aftalte og udtalte regler er en forudsætning for, at aktiviteten overhovedet lykkes.

Fortællingen er på en gang tæt på barnets virkelighed og langt fra. Det er alt sammen medvirkende til, at det er lettere for barnet at afkode fortællingens betydningsunivers. Når det er lettere at identificere sig med personerne, bliver det også lettere at danne sig et indtryk af historiens handling. Det lyder måske underligt, men identificeringen er betydningsfuld for forståelsen af handlingen og ordene, fordi den skaber en kontakt mellem historien og barnets indre følelsesliv og forestillingskemaer. Det er, når vi er i følelsesmæssig kontakt med vores forestillingskemaer, situationer bliver vedkommende, og ord får mening.

DANSK BØRNETEATER-TRADITION

Dansk børneteaterkultur er unik på den måde, at den siden 60'erne er udviklet er tradition, hvor teatret møder børnene, der hvor de er. Fysisk i og med de tager ud på skoler og institutioner og spiller forestillinger i rammer, børnene kender; en gymnastiksal, en aula, et klasseværelse. Indholdsmæssigt i den forstand at teatret har et repertoire, der er skrevet specielt til børn, og har en teaterpraksis, der grundlæggende sigter på at udvikle samværssituationen og omkring forestillingen

KULTURFORSTÅELSE O SPROGSTØTTE

Undersøgelser har vist, når børn ser teater, gør det oftest i skoletide Sandsynligheden, for børn med anden etnisk baggrund sjældent kommer i teateret med deres forældre, er således svært. Ved at købe en børneteaterforestilling til skolen gør man dansk børneteater tilgængeligt for alle. Desuden er det muligt at gøre teater- og fortælletraditioner forskellige verdener over. Når børnene ser forestilling, spejler deres omverdensforståelse teateroplevelsen; de ser, reflekterer og samtaler om det, de har set og hørt.

Teater som en meningsfuld del af undervisningen

Som lærer sidder man ofte med helt konkrete faglige mål, der skal nås på det sproglige område. En forestilling bliver let en meningsfuld del

af en undervisningsperiode, hvis man tænker den ind i forløbet. I Århusprojektet arbejdede

pædagogerne

med

sprog-

kasser,

men mu-

ligheder-

ne er

mange.

Meget

godt bør-

neteater be-

handler

emner og

tema-

tik-

ker,

Støtte til at lære sprog må også være støtte til at forstå kulturelle betydningslag. Helt ned på det sproglige niveau vil man opleve, at ordenes betydning ikke bare er entydig. Ordenes medbetydning afhænger af den forhisto-

rie, vi hver især har. Ordet ko skaber f.eks. én type associationer hos et barn, der er vokset op i Indien, hvor koen er et helligt dyr, og nogle helt andre hos det barn, der er vokset op på Nørrebro. Den kulturelle forståelse er

med til at skabe en nuancering af opfattelsen af, hvem vi er, og hvorfor vi forholder os til vores omverden, som vi gør. Derfor er den kulturelle- og forståelsesmæssige oplevelse vigtig at tænke ind i sproget.

der i forvejen er en naturlig del af undervisningen og hverdagen på landets skoler. At kende elementer eller tematikker fra historien kan være en hjælp i tilrettelæggelsen af det faglige arbejde, som forestillingen skal indgå i. I forbindelse

Teater som sprogstøtte og kulturformidling

Foto: Morten Svalgaard Nielsen

OPLEVELSE & LÆRING

»Jeg er ret så Palle...«

Teater Pozzo – turnerende børneteater

En forestilling om venskab for 5-10-årige. Frit efter Jens Siggards børnebogsklassiker »Palle Alene i Verden« fra 1942.

Manuskript og instruktion af Morten Svalgaard Nielsen

DANMARKSTURNÉ

SEPTEMBER – OKTOBER 2006/07

Historien handler om Pallina og Pallone, der møder hinanden for første gang og begynder at lege sammen. Pallina beslutter sig dog for, at hun hellere vil lege alene og i hendes leg, er der ikke plads til Pallone. Men Pallina må snart erkende, at det har visse ulemper at lege alene...

I forestillingen sættes der fokus på dannelse af børns selvopfattelse. Figurerne hopper ind og ud af historien, der fortælles dels for at kommentere forestillingens univers, og dels for at præsentere børnene for gamle danske rim og remser, som er en del af forestillingens fundament.

I forbindelse med forestillingen er der udarbejdet undervisningsmateriale med konkrete forslag til, hvordan forestillingen kan danne baggrund for et målrettet forløb i dansk, klassens tid og pædagogiske aktiviteter; herunder specielt forløb om mobning og venskab m.m.

Læs mere på www.pozzo.dk

Booking: 20 21 52 69 eller info@pozzo.dk

med det forberedende arbejde kan man evt. kontakte teatret og få uddybende information, om det man skal se. Eller man kan vælge en forestilling, som tager sit udspring i en børnebogsfortælling. Dem er der mange af. Fra denne sæson kunne jeg f.eks. nævne statsensemblet for børneteater Corona la balance's forestilling »Elefant og krokodille«, der er baseret på en billedbog af den prisbelønnede hollandske forfatter Max Velthuijs. En historie om to meget forskellige naboer, der alligevel viser sig at have en hel del til fælles. Eller Teater Pozzo turnerer med en forestilling om to piger, der ikke helt kan finde ud af at lege sammen. En forestilling der er udviklet med udgangspunkt i Jens Siggards børnebogsklassiker »Palle alene i verden«. Det er to meget forskellige typer af forestillinger, der har det til fælles, at de handler om vores måde at være sammen på.

KØB EN FORESTILLING OG TÆNK DEN IND I UNDERVISNINGEN

Teatret kan i kraft af sit væsen gøre fortællinger levende og åbne en dør til barnets indre verden. Nær-været, rammerne, stemninger, kropsligt udtryk og mimik hjælper barnet med dansk som andet sprog til at give ordene mening. Te-

atret kan åbne for samtale om børnekultur blandt børnene og udgøre en del af den fælles oplevelsesrække, der på trods af forskelligheder får gruppen til at føle sig som en enhed. Tal med din skoleleder, find pengene, køb en børneteaterforestilling og tænk den ind i din undervisning.

REFUSIONSBERETTIGELSE OG BØRNETEATRE

Se en liste over alle refusionsberettigede børneteatre og læs mere om bl.a. Corona la balance's »Elefant og krokodille«, Teater Pozzo's »Jeg er ret så Palle...« og de mange andre forestillinger på Teatercentrums hjemmeside: www.teatercentrum.dk. Her kan du også få mere at vide om, hvad refusionsberettigelse er, og hvad du rent praktisk gør, for at netop din skole kan få glæde af den. ■

LITTERATUR

Slip fortællingen løs.

Kunst- og kulturformidling for de 3-6-årige. Børnekulturens netværk 2006

Tal om børnekultur.

En statistik om børn, kultur og fritid. Amternes og kommunernes forskningsinstitut Børnekulturens netværk 2006

Børn & unge 6,
17. februar 2006